

Bacu. Scuar pe Comunisticescaia uliţa.

O contribuţie imensă în istoria mondială a construcţiei oraşelor a dat poporul rus. Modele excepţionale ale artei construcţiei oraşelor au fost înfăptuite în vechea Rusie, care chiar din primele timpuri ale istoriei sale a fost slăvită ca « ţara oraşelor ».

Construcţia unor mari complexe orăşeneşti — cremlinuri (Cremlinul din Novgorod sau cel din Pscov, etc.), mânăstiri fortificate şi aşezări formate în jurul lor — constitue tradiţia naţională profund originală a vechilor oraşe ruse. Chiev, Novgorod, Pscov şi alte oraşe ruseşti, încă din sec. XI—XII se distingeau printr'un nivel foarte ridicat pentru acel timp al amenajării urbane (pietruirea străzilor, alimentarea cu apă) şi posedau fortificaţii foarte puternice. In secolele XV—XVII în Rusia a căpătat o răspândire excepţională construcţia de mari complexe arhitectonice legate organic de ansamblul oraşelor ruseşti — cremlinuri şi mânăstiri fortificate (Cremlinul din Moscova, Smolensc, Nijegorod, Tula, Colomensc ş. a.; mânăstirea Novodevicii, Donscoi, etc.).

Activitatea de construcţie a oraşelor a ajuns la o mare înflorire în secolul XVIII şi începutul secolului XIX. Modelul clasic al construcţiei oraşelor ruseşti din secolul XVIII îl constitue Petersburgul, în sistematizarea căruia au avut un rol excepţional arhitecţii constructori de oraşe ruşi — M. G. Zemţov, I. C. Corobov, P. M. Eropchin. Realizarea ansamblurilor arhitectonice ale Petersburgului, având o importanţă mondială în istoria construcţiei oraşelor, este legată de numele marilor arhitecţi ruşi I. E. Starov, A. N. Voronihin, A. D. Zaharov, C. I. Rossi, V. P. Stasov şi alţii. Constructorii ruşi de oraşe din secolul XVIII şi începutul secolului XIX au elaborat metode novatoare de sistematizare « ordonată », îmbinând reţeaua geometrică regulată a străzilor cu varietatea formelor unei structuri libere a unor imense ansambluri arhitectonice (Tveri — acum oraşul Calinin, Iaroslavl, Costroma, Caluga, Nijninovgorod — acum oraşul Gorchi şi altele). Totuşi, şi sistemele foarte desvoltate de sistematizare şi construcţie ale oraşelor ruse ale acelei vremi, înfăptuite în proporţii nemaivăzute până atunci, oglindesc natura de clasă a statului feudal iobăgist; organizarea arhitectonică a părţilor aristocratice şi a ansamblurilor monumentale ale oraşelor erau în contradicţie cu haosul şi sărăcia raioanelor populate de oamenii muncii, cu primitivismul construcţiilor de rând ale cuartalelor meseriaşilor şi sărăcimii oraşului.

Era capitalismului a însemnat o adâncă decădere a construcţiei oraşelor, cu toată creşterea rapidă a oraşelor industriale, cu tot progresul tehnicii în construcţii şi în amenajarea urbană. Apariţia spontană a unor noi oraşe industriale şi creşterea vechilor centre, produse de desvoltarea industriei capitaliste şi a transporturilor pe căile ferate, au adâncit caracterul haotic al construcţiei marilor oraşe, în condiţiile economiei capitaliste neţinându-se seama de interesele sistematizării întregului oraş şi de unitatea sa arhitectonică. S'au ridicat fără niciun fel de ordine corpuri de fabrici, uzine, staţii electrice, construcţii portuare, care au schimbat aspectul majorităţii oraşelor vechi; s'au construit noduri de cale ferată, clădiri de bănci şi agenţii. Raioanele de locuit se construiau la întâmplare cu case de raport cu multe etaje sau cu conace boiereşti. Au apărut şi s'au desvoltat rapid periferiile muncitoreşti neamenajate, cu cazărmile, barăcile, cocioabele de locuit, constituind un contrast izbitor cu centrul monumental al oraşului şi cu cartierele de locuinţe burgheze. Incercările de «ordonare» a oraşelor în decursul secolului XIX şi începutul secolului XX (sistematizarea cartierelor centrale ale Parisului după planul prefectului Haussman în anii 50—60 ai secolului XIX, elaborarea planurilor regulatoare de sistematizare ale diferitelor oraşe, publicarea unor legi şi regulamente municipale reglementând construcţiile, etc.), au prezentat în condiţiile capitalismului un caracter puternic de clasă şi s'au înfăptuit extrem de rar.

Falimentul construcţiei capitaliste a oraşelor s'a vădit cu toată puterea în perioada imperialismului, când ascuţirea contradicţiilor sociale în desvoltarea oraşului şi creşterea catastrofală a nevoilor de locuinţe au dus la o criză profundă a economiei urbane şi în acelaşi timp la ascuţirea maximă a contradicţiilor dintre oraş şi sat.

In oraşele capitaliste contemporane, mai ales în S.U.A. în legătură cu creşterea industriei de război, insalubre, cât şi cu densitatea de necrezut de mare a construcţiilor în zonele de locuinţe, s'au creat pentru populaţia muncitoare condiţii de viaţă insuportabile. In construcţia marilor oraşe pe care o legiferează neîngrădiţi speculanţii de terenuri şi proprietarii de imobile, care dobândesc profituri fabuloase din vânzarea-cumpărarea terenurilor sau chiar a unor cartiere sau străzi întregi, au fost duse la limită contradicţiile capitalismului spoliator contemporan, scoţând în evidenţă cu claritate caracterul antipopular de clasă al construcţiei capitaliste a oraşelor. Interesele proprietarilor particulari de pământ şi ale proprietarilor de imobile vin în contradicţie cu desvoltarea armonioasă a oraşului în întregul său şi fac, de regulă, imposibilă reconstrucţia sa.

Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a deschis o eră nouă în istoria mondială a construcţiei oraşelor. Aceasta a căpătat pentru prima oară atât o bază autentic ştiinţifică, precum şi posibilităţile materiale pentru rezolvarea problemelor principale — reconstrucţia socialistă planificată a vechilor oraşe şi realizarea de noi oraşe, în conformitate cu adevăratele interese ale întregului popor, desvoltarea forţelor de producţie ale ţării şi creşterea nelimitată a culturii sale.

Pe baza modului de producţie socialist, a economiei planificate socialiste, a proprietăţii socialiste asupra pământului, subsolului, pădurilor, etc., în U.R.S.S. a devenit posibilă cea mai mare desvoltare a construcţiei de locuinţe, şcoli, spitale şi alte clădiri cultural-sociale şi publice de către stat. Gospodăria orăşenească şi locuinţa a încetat de a mai fi un mijloc de exploatare suplimentară a muncitorilor şi slujesc satisfacerii nevoilor materiale şi culturale ale populaţiei muncitoare.

Deja în primii ani ai Puterii Sovietice, la cel de al VIII-lea Congres al Partidului Comunist, în Martie 1919, a fost adoptată hotărîrea pentru îmbunătăţirea în cea mai mare măsură posibilă a condiţiilor de locuit ale maselor muncitoare, pentru lichidarea înghesuirii şi insalubrităţii vechilor cartiere, pentru distrugerea locuinţelor improprii, pentru reconstrucţia locuinţelor vechi şi construcţia altora noi.

In Iunie 1931, Plenara C.C. al P.C. (b) a adoptat, la propunerea lui I. V. Stalin, programul lărgit al reconstrucţiei radicale a gospodăriei orăşeneşti pe baza industrializării socialiste a ţării.

Programul desvoltat al reconstrucţiei socialiste a vechilor oraşe a fost expus în documentul istoric al construcţiei sovietice a oraşelor — planul general stalinist de reconstrucţie a Moscovei, publicat la 10 Iunie 1935. In plan, prevăzându-se respectarea structurii istorice a oraşului, însă cu reconstrucţia radicală a străzilor şi pieţelor, s'au pus ca sarcini principale: « amplasarea justă a locuinţelor, industriei, transportului pe calea ferată şi a antrepozitelor, îmbogăţirea oraşului în suprafeţe de apă, descongestionarea şi organizarea corectă a cartierelor de locuit prin crearea unor condiţii de viaţă normale şi sănătoase pentru populaţia oraşului » (Hotărîrea Sovietului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. şi a C.C. al P.C. (b) « asupra planului general de reconstrucţie a Moscovei », vezi Culegerea de legi şi regulamente ale Guvernului muncitorilor şi ţăranilor din U.R.S.S., 1935, nr. 35, pag. 306). Planul a hotărît scoaterea din raioanele de locuit ale oraşului a întreprinderilor industriale insalubre, desvoltarea raioanelor de locuit în părţile cele mai sănătoase şi pitoreşti ale teritoriului urban, reconstruirea radicală a principalelor magistrale, lărgirea străzilor vechi şi tăierea de străzi noi, înverzirea şi folosirea apei în arhitectura oraşului. Planul conţinea un imens program de lucrări de construcţie, reînnoirea generală a fondului de clădiri publice şi de locuinţe, de construcţii comunale şi de deservire, de amenajări pentru transport, de cheiuri şi poduri şi toate aspectele amenajării urbane. O mare importanţă principială are indicaţia planului general că « ... trebue să se realizeze o plastică unitară arhitectonică a pieţelor, magistralelor, cheiurilor, parcurilor, prin folosirea în construcţia locuinţelor şi clădirilor publice a celor mai bune modele ale arhitecturii clasice şi noi, cât şi a tuturor realizărilor tehnicii arhitectonice constructive ». Lucrările pentru reconstrucţia Moscovei, realizate pe baza planului stalinist, au prefăcut oraşul şi i-au dat un nou aspect arhitectonic, care exprimă un nou conţinut de idei, formele noi de viaţă ale oamenilor sovietici.

Moscova a devenit oraşul magistralelor largi, al parcurilor imense, al cartierelor de locuinţe bine amenajate, al clădirilor publice monumentale, al cheiurilor şi podurilor. Reconstrucţia socialistă a oraşului a prefăcut în bun al întregii mase a populaţiei oraşului realizările tehnicii orăşeneşti contemporane şi cele mai complicate aspecte ale amenajării urbane (metropolitanul cel mai bun din lume, introducerea alimentării cu gaze şi termoficarea, etc.).

Practica reconstrucţiei socialiste a Moscovei a slujit de exemplu pentru giganticele lucrări de reconstrucţie a oraşelor vechi (Leningrad, Harcov, Taşchent, Stalingrad, Rostov pe Don, Celiabinsc, Sverdlovsc, Cazan, Cuibâşev, Saratov, Nijni-Taghil, etc.) şi construcţia noilor oraşe din U.R.S.S. (Magnitogorsc, Stalinsc, Comsomolsc pe Amur, Stalinogorsc, Djerdjinsc, Chemerovo, Balhaş, Leninsc, Cuzneţc, etc.), căpătând o mare desvoltare în anii cincinalelor postbelice.

Planificarea economiei socialiste a U.R.S.S. permite să se înfăptuiască toate lucrările de construcţie a oraşelor în concordanţă cu planul general de stat şi la nivelul cerinţelor actuale necesitate de gospodăria orăşenească, de amenajarea tehnică şi de transporturile oraşului, cât şi să se limiteze construcţia de industrii în oraşele posedând deja o industrie desvoltată, creându-se noi centre industriale în locurile mai potrivite, datorită prezenţei surselor de materie primă, a mijloacelor de transport, etc.

Industriile insalubre sunt separate în zone speciale. Amplasarea interdependentă a industriei, depozitelor, arterelor magistrale şi a raioanelor de locuit se bazează pe îmbinarea justă a intereselor speciale ale industriei cu grija pentru apărarea sănătăţii şi confortului populaţiei. Teritoriile cele mai sănătoase şi mai pitoreşti se repartizează raioanelor de locuit ale oraşului; se desvoltă la maximum şi se repartizează planificat pe întreg teritoriul oraşului instituţiile publice şi cultural-sociale, şcoli, spitale, grădiniţe de copii, creşe, cluburi, teatre. Se reconstrueşte reţeaua de străzi — magistralele pentru transportul de tranzit se aşează astfel încât să fie ferite cuartalele de locuinţe de transportul rapid, de sgomot şi praf. Se creează mari masive verzi, parcuri, grădini, suprafeţe înverzite înăuntrul cuartalelor. In interesul apărării sănătăţii muncitorilor, la construcţia şi reconstrucţia oraşelor se reglementează densitatea maximă admisibilă a construcţiilor, dimensiunile cuartalelor de locuit, normele de iluminare şi ventilare a clădirilor, distanţele dintre raioanele de locuit şi cele industriale, gradul de înverzire a teritoriului urban, organizarea plantaţiilor verzi din interiorul raioanelor de locuit, suprafeţele pentru copii, etc. In scopul însănătoşirii teritoriilor de locuit şi a celor din vecinătatea lor se creează oglinzi şi jocuri de apă, surse naturale de apă, zone protectoare de păduri, etc.

Principiile arhitectonice de sistematizare ale construcţiei sovietice a oraşelor prevăd realizarea raioanelor de locuit ca părţi unitare ale oraşului, posedând a anumită unitate arhitectonică, cât şi existenţa mijloacelor de deservire cultural-sociale şi comunale pentru populaţia locuind în raionul respectiv. La un înalt nivel artistic arhitectonic se înfăptuesc sistematizarea şi construcţia centrului oraşului, ţinându-se seama de rolul său ca punct de întâlnire al vieţii sociale a întregii mase a populaţiei oraşului şi ca loc al sărbătorilor şi demonstraţiilor populare. Piaţa principală (sau câteva pieţe) se construeşte cu clădiri publice monumentale, chemate să exprime limpede conţinutul de idei al vieţii poporului sovietic, cât şi să eternizeze în ansambluri arhitectonice şi în monumente sculpturale, măreţia poporului sovietic care construeşte comunismul şi imaginea conducătorilor şi eroilor săi. In opoziţie cu construcţia oraşelor capitaliste a căror lege o constitue discordanţa desordonată de forme arhitectonice eclectice şi subordonarea arhitecturii intereselor proprietarilor imobiliari sau antreprenorilor, construcţia sovietică a oraşelor deschide în faţa arhitecturii posibilităţi nelimitate pentru realizarea de ansambluri unitare — exprimând un bogat conţinut de idei — ale diferitelor părţi ale oraşului (pieţe, cuartale, magistrale, cheuri, etc.) şi ale oraşului întreg.

O mare operă de reconstrucţie a fost înfăptuită în capitalele republicilor sovietice unionale şi autonome. Punând capăt înapoierii culturii orăşeneşti, caracteristică pentru ţinuturile periferice ale Rusiei ţariste, reconstrucţia socialistă a oraşelor Tbilisi, Bacu, Taşchent, Erevan, Alma-Ata, Stalinabad, Frunze, Cazan, Ufa şi altor oraşe, constitue o demonstraţie remarcabilă a triumfului ideii staliniste despre înflorirea în U.R.S.S. a culturii socialiste în conţinut şi naţională ca formă. Prefacerea acestor oraşe a fost înfăptuită pe baza folosirii creatoare şi desvoltării celor mai bune şi mai progresiste tradiţii de arhitectură naţională a popoarelor sovietice. In toate republicile se creează noi oraşe — Rustavi, Leninogorsc, Caraganda, Balhaş şi multe altele. Pe locul satelor şi cătunelor cresc oraşe cu pieţe şi străzi drepte şi largi, cu cheuri bine amenajate şi cuartale de locuit dotate cu plantaţii verzi, oglindind creşterea rapidă a economiei şi culturii U.R.S.S., noul conţinut socialist al vieţii oamenilor sovietici, lichidarea formelor de viaţă şi muncă vechi şi depăşite.

Cea mai luminoasă pagină în istoria construcţiei sovietice a oraşelor o constitue refacerea oraşelor şi satelor — distruse de cotropitorii germano-fascişti — după terminarea victorioasă a Marelui RăzboI pentru Apărarea Patriei. Prin grija Partidului şi Guvernului au fost reconstruite în termene nemaipomenit de scurte vechile oraşe ruseşti Voronej, Calinin, Rostov pe Don, Crasnodar, Novorosisc, Briansc, Smolensc, Velichie Luchi, Cursc, Oriol, Novgorod, Pscov, Murmansc, oraşele eroice Stalingrad şi Seva-

Leningrad. Arcul Marelui Stat Major.

stopol, oraşele Ucrainei şi Bieloruiei, în primul rând capitalele acestor republici — Chiev şi Minsc. Reconstruind oraşele, constructorii sovietici de oraşe realizează totodată şi o îmbunătăţire radicală a sistematizării şi construcţiei lor şi ridică nivelul amenajării urbane. Pentru fiecare oraş (atât în reconstrucţie sau nou) se elaborează proiecte de sistematizare, ţinându-se seama de condiţiile naturale şi istorice ce dau formă structurii planului oraşului. Astfel, de exemplu, la elaborarea proiectului de sistematizare şi construcţie a Stalingradului s'a ţinut seama de particularităţile condiţiilor sale naturale: Volga minunată şi măreaţă prin spaţiile sale, văile pitoreşti ale râurilor Ţariţa şi Mecetca, colina tumulusului lui Mamaev ce domină oraşul. S'a ţinut seamă de condiţiile climatice la definirea caracterului construcţiilor, orientării clădirilor, amplasării interdependente a zonelor industriale şi de locuit, organizării unor mari zone verzi.

Vânturile puternice, uscate şi calde au determinat la Stalingrad crearea unor fâşii protectoare de păduri şi o sistematizare specială a cuartalelor de locuinţe, etc. Construcţia complexă a asigurat realizarea unor ansambluri măreţe, ca ansamblul Pieţei Eroilor căzuţi, al Pieţei şi Parcului Victoriei şi al Aleii Eroilor, ce formează o esplanadă de legătură între cele două pieţe.

Etapa cea mai importantă în desvoltarea postbelică a construcţiei sovietice de oraşe o constitue elaborarea planului reconstrucţiei viitoare a Moscovei, cât şi construcţia unor oraşe noi pe baza unor giganţi industriali nou apăruţi, staţii hidroelectrice, canale, porturi, etc.

Marile construcţii ale comunismului introduc transformări radicale în structura sistematizării oraşelor aşezate nemijlocit lângă centralele electrice şi influenţează asupra unui mare număr de oraşe ce apar de-a-lungul malurilor fluviilor Volga, Don, Nipru, Amu-Daria, pe baza noilor centre energetice şi întreprinderi industriale. Un moment calitativ nou se produce în metodele tehnice şi arhitectonice de execuţie a lucrărilor de construcţie şi reconstrucţie, prin introducerea metodelor industriale ale construcţiei în masă (folosirea scheletului montat şi a construcţiei din panouri mari prefabricate în uzină) — a locuinţelor şi spitalelor, elaborarea unor noi sisteme de construcţie, folosirea de materiale noi, etc.

Caracteristica cea mai evidentă a construcţiei sovietice a oraşelor o formează înfăptuirea proiectării şi construcţiei complexe a diferitelor părţi ale oraşelor, a magistralelor principale cu cuartalele învecinate lor, a pieţelor centrale cu clădirile lor publice monumentale, a cheiurilor, parcurilor, etc. Pe lângă aceasta, totodată cu construcţia locuinţelor şi clădirilor publice şi cultural-sociale, se înfăptueşte în întregime şi complexul amenajărilor şi dotărilor tehnice. In crearea aspectului arhitectonic al diferitelor ansambluri şi al oraşului în întregul său, joacă un rol imens folosirea sintezei artelor — arhitectura, sculptura, pictura monumentală, arta peisagistă, etc. O importanţă istorică o are deasemenea construcţia înfăptuită cu succes, din iniţiativa lui I. V. Stalin, în Moscova a *clădirilor înalte*, cât şi construirea străzilor cu clădiri cu multe caturi (10—14). Măreţele clădiri înalte creează noi ansambluri arhitectonice, corespunzătoare scării şi importanţei Moscovei ca mare capitală a primului stat socialist din lume, ca centru mondial al întregii omeniri progresiste.

Ţările de democraţie populară, Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria ş.a., în lucrările lor de construcţie a oraşelor, se sprijină pe experienţa şi ajutorul U.R.S.S. Refacerea şi reconstrucţia Varşoviei, distrusă aproape în întregime de ocupanţii fascişti, se realizează într'un ritm nemaivăzut de rapid. Măsuri vaste de reconstrucţie se realizează în Praga, Budapesta, Sofia şi alte oraşe. Un exemplu limpede de construcţie socialistă a oraşelor în ţările de democraţie populară îl constitue lucrările pentru realizarea noului oraş Dimitrovgrad în Bulgaria. Deasemenea, lucrări de construcţie a oraşelor se înfăptuesc şi în Republica Populară Chineză (de exemplu, construcţia de locuinţe şi clădiri publice în Pekin, construcţia oraşului pentru muncitori în raionul Tian-Ţian).

CRONICA

Conferinţa de constituire a filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R.

Conferinţa de constituire a filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., care s'a desfăşurat în zilele de 16 şi 17 Mai a.c., a fost chemată ca prin alegerea organelor de conducere să încheie lucrările de constituire a celei mai importante dintre filialele Uniunii.

Lucrările conferinţei au fost deschise prin referatul « Probleme de creaţie legate de reconstrucţia socialistă a Capitalei şi sarcinile care stau în faţa arhitecţilor filialei Bucureşti », prezentat de tov. arh. N. Nedelescu.

Referatul prezentat şi discuţiile purtate în jurul său au subliniat atât însemnătatea problemelor pe care trebue să le rezolve arhitecţii constituiţi în cadrul filialei Bucureşti, cât şi rolul de răspundere ce-i revine filialei Bucureşti pentru îndrumarea justă şi sprijinirea muncii de creaţie a arhitecţilor, chemaţi ca prin realizările lor să contribue din plin la îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de trai ale oamenilor muncii, la satisfacerea nevoilor materiale şi culturale mereu crescânde ale populaţiei Capitalei.

Subliniind sarcinile ce decurg din reconstrucţia socialistă a oraşului Bucureşti, referentul a arătat că arhitecţii trebue să contribue la transformarea Bucureştilor într'un oraş socialist — în care se vor crea toate condiţiile pentru satisfacerea cât mai deplină a nevoilor de trai, materiale şi culturale, mereu crescânde ale populaţiei, reflectând astfel grija pentru om, care stă la baza politicii Partidului şi Statului nostru.

Referatul a analizat munca desfăşurată de Uniunea Arhitecţilor în vederea creării filialei Bucureşti, pentru ridicarea nivelului ideologic şi profesional al arhitecţilor şi pentru asigurarea unor cât mai bune condiţii desvoltării activităţii arhitecturale.

Discuţiile pe marginea referatului au arătat dragostea şi interesul pe care arhitecţii îl au pentru continua înflorire a arhitecturii în Republica Populară Română, elanul cu care ei caută să-şi aducă aportul la făurirea bunei stări a poporului; discuţiile au contribuit la clarificarea unor probleme ridicate de sistematizarea viitoare a oraşului Bucureşti, la scoaterea la iveală a unor lipsuri din activitatea Uniunii Arhitecţilor.

Din aceste discuţii a reieşit că deşi s'au obţinut succese importante pe linia creaţiei arhitecturale, totuşi activitatea arhitecturală rămâne în urmă faţă de cerinţele reconstrucţiei oraşului, faţă de exigenţele oamenilor muncii.

Arhitecţii nu folosesc încă toate posibilităţile pe care le pune la îndemână atenţia şi grija Partidului şi Guvernului pentru desvoltarea arhitecturii; ei nu utilizează încă toate cuceririle ştiinţei şi tehnicii pentru realizarea unor clădiri de locuit sau publice care să satisfacă într'o măsură din ce în ce mai largă necesităţile oamenilor muncii.

Sarcini de o deosebită importanţă se ridică în faţa arhitecţilor în ce priveşte folosirea arhitecturii ca mijloc de educare a poporului muncitor, în ce priveşte afirmarea cu ajutorul arhitecturii a grijii pentru om, a bogatului conţinut de idei al epocii noastre.

*

După încheierea discuţiilor a fost ales comitetul de conducere al filialei Bucureşti, compus din: arh. N. Cucu, prof. arh. Ascanio Damian, arh. H. Delavrancea-Gibory, prof. arh. O. Doicescu, arh. Gh. Filipeanu, arh. P. Georgescu, arh. P. Iubu, arh. W. Juster, arh. St. Mănciulescu, arh. N. Nedelescu, arh. D. Vernescu.

Discuţie de creaţie asupra problemei locuinţelor din Valea Jiului

In zilele de 26 Iunie şi 8 Iulie s'a desfăşurat la sediul Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. prima discuţie de creaţie a cercului ISPROR din filiala Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor, în legătură cu problema proiectării locuinţelor din Valea Jiului.

Tov. arh. D. Vernescu, autor al sistematizării şi coordonator al proiectării complexe a oraşelor din Valea Jiului, a făcut un scurt raport de prezentare generală a proiectării locuinţelor din Valea Jiului. Proiectanţii şefi de oraşe — începând cu Uricani-Aştioara-Sterminos, Lupeni, Vulcan, Petrila şi Lonea — au prezentat şi justificat soluţiile adoptate.

Discuţiile purtate în jurul referatelor au scos la iveală unele deficienţe în proiectarea locuinţelor şi au subliniat necesitatea unei ridicări sistematice a nivelului ideologic şi profesional al arhitecţilor în vederea creşterii calitative a proiectării, astfel ca ea să reflecte grija pentru om, pentru ridicarea continuă a bunei stări materiale a oamenilor muncii.

Această discuţie de creaţie va contribui la soluţionarea în mai bune condiţii a proiectelor de locuinţe. Trebue însă subliniat că rezultatele ar fi putut fi şi mai mari dacă biroul cercului şi comitetului filialei Bucureşti a Uniunii Arhitecţilor ar fi dat o mai mare importanţă pregătirii temeinice a acestei discuţii, mai ales în ceeace priveşte alcătuirea referatelor. Este necesar ca în viitor comitetul filialei Bucureşti să pregătească temeinic discuţiile de creaţie, mai ales cele care au teme atât de importante ca proiectarea de locuinţe pentru oamenii muncii.

«Documente de arhitectură românească*)»

Arh. V. BILCIURESCU
aspirant la Institutul
de Arhitectură din Moscova

In Republica Populară Română, desvoltarea arhitecturii face parte integrantă din opera de construire a socialismului. Construcţia şi reconstrucţia oraşelor nostre, transformarea Bucureştilor într'o adevărată capitală a patriei socialiste, sunt sarcini mărețe pe care construirea socialismului în patria noastră le pune arhitecţilor. In lupta pentru realizarea acestui minunat program de construcţii, arhitecţii noştri au alături şi simt sprijinul arhitecţilor sovietici. Invăţând din experinţa lor, noi trebue să ne însuşim metoda de elaborare creatoare a arhitecturii sovietice. Aceasta ne face să înţelegem modul în care trebue prelucrată critic moştenirea clasică şi mai ales moştenirea arhitecturii noastre româneşti.

In acest scop, publicaţiilor de teorie şi istorie a arhitecturii le revine rolul de a ajuta în munca lor de creaţie pe arhitecţii proiectanţi, cât şi în studiul lor pe studenţii şi elevii învăţământului de arhitectură.

Materialul de istoria arhitecturii româneşti, care a fost strâns şi publicat în trecut, este lipsit de o sistematizare ştiinţifică, este împrăştiat în mai multe publicaţii şi lipsit de un studiu al detaliilor şi elementelor de arhitectură, lipsit de monografiile celor mai importante monumente. Ceeace caracterizează acest material este o interpretare idealistă, obiectivistă a istoriei arhitecturii româneşti.

Tovarăşul Iosif Chişinevschi, secretar al C.C. al P.M.R., în cuvântarea sa ţinută la conferinţa de constituire a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. din luna Decembrie 1952 ne-a arătat cauza lipsurilor de mai sus:

« *Burghezia şi moşierimea din ţara noastră au dat uitării şi au sfidat minunata tradiţie artistică a poporului român, înlocuind-o cu cel mai cras cosmopolitism* ».

Publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » în cadrul Institutului de Arhitectură, sub redacţia profesorului arh. Grigore Ionescu, ajutat fiind de prof. arh. Petre Antonescu, arh. Ştefan Balş şi prof. arh. Horia Teodoru, marchează începutul unor publicaţii ce trebue să satisfacă cererea tot mai mare de material documentar a cadrelor din proiectare şi să umple golul existent în acest sector.

Mapele publicate sunt departe de a umple acest gol. Ele vor trebui urmate cât mai repede de alte publicaţii, monografii şi studii teoretice, de lucrări de analiză a unor monumente, după exemplul numerosului material publicat de arhitecţii sovietici.

Primele trei mape apărute până în prezent din această colecţie înfăţişează, printre altele, minunate monumente de arhitectură românească, cum ar fi: Palatul Brâncovenesc dela Mogoşoaia, bisericile Mihai Vodă şi Curtea Veche din Bucureşti, biserica mânăstirii Dealului din Târgovişte, biserica Trei Ierarhi din Iaşi, Bufetul dela Şosea — proiectat de arhitectul Ion Mincu — care pot fi socotite printre cele mai reprezentative capodopere create de geniul meşterilor arhitecturii româneşti.

Pentru prima oară la noi, se pune la îndemâna arhitecţilor proiectanţi un material documentar prezentat special pentru a fi studiat în vederea cunoaşterii şi însuşirii sale creatoare, a prelucrării sale în forme noi de arhitectură.

Editarea acestor « Documente » a fost făcută cu multă îngrijire, ele apărând în condiţii tehnice care depăşesc publicaţiile din acest domeniu editate la noi în ţară. Merită să fie subliniate perfecţiunea grafcei şi propunerea făcută de redacţie în cuvântul introductiv: « *pentru înlesnirea comparaţiilor şi înţelegerea justă a valorilor în arhitectură, este necesar ca documentele grafice privind elemente, părţi sau întreguri asemănătoare, să fie prezentate la aceeaşi scară şi, pe cât posibil, în acelaşi fel de grafică* ». Acest mod de exprimare grafică ajută într'adevăr şi uşurează cercetarea elementelor, fiind de un real folos pentru cei care studiază arhitectura românească.

Inafara calităţilor acestei colecţii de « Documente », se pot remarca însă o serie de serioase lipsuri.

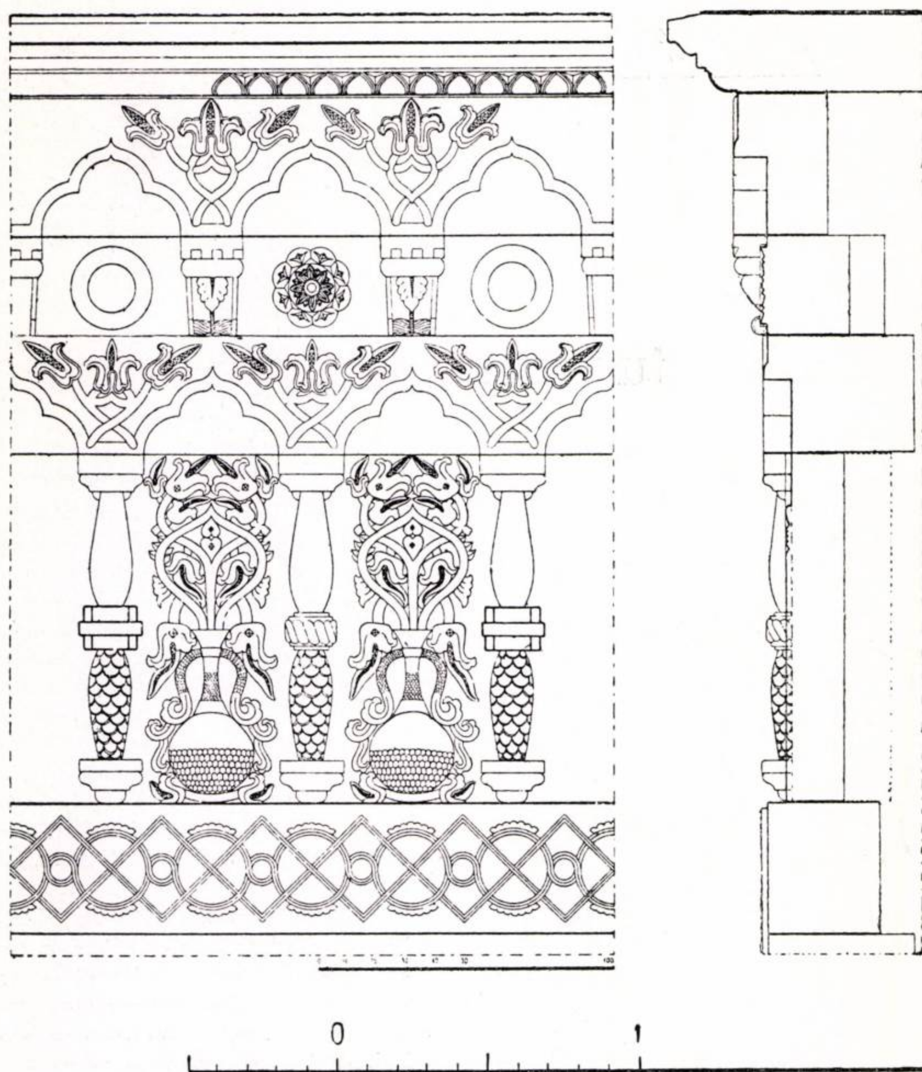
Referindu-ne la « caracteristicele publicaţiei », descrise în cuvântul introductiv la « Documente », putem vedea că întreg conţinutul este repartizat pe şapte categorii, ce au la rândul lor o serie de subdiviziuni, după natura şi felul elementului înfăţişat. O astfel de plasare în casetele şi sertăraşele categoriilor şi subdiviziunilor din sistematizarea documentelor realizează tocmai contrariul propunerii pe care şi-o face redacţia de a « reda caracterul specific » al monumentelor; această prezentare, dimpotrivă, le fărâmiţează, contribuind la neînţelegerea deplină a expresiei lor plastice.

Reducând fondul creaţiei arhitecturale la ideea zidului — « *zidul, privit ca element structural şi decorativ* », la ideea de « *punct de sprijin izolat şi arcade* », sau la ideea de « *gol* » şi aşa mai departe, se ajunge la o interpretare formală a elementelor de arhitectură. Un zid nu poate fi privit separat, fără să fie raportat la golurile care-l străbat, la decorul care-l îmbracă şi mai ales nu poate fi desprins din ansamblul întregului monument. La fel se poate spune despre toate celelalte elemente care apar în cele « *şapte categorii* ».

« Documentele » nefiind ilustrate cu planurile, secţiunile şi structura monumentelor de ale căror detalii se ocupă, se contribue şi mai mult la o rupere a elementelor de ansamblul construcţiei din care fac parte.

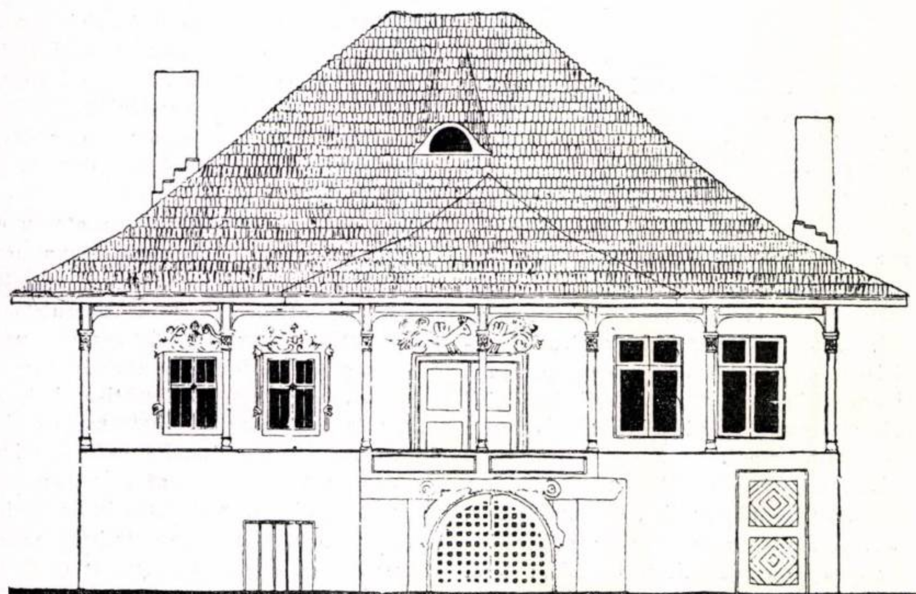
Acest sistem de studiu analitic, care cercetează elementele constructive şi decorative în mod izolat, este necesar, însă el nu prezintă decât o anumită parte a ştiinţei istoriei arhitecturii. După ce au fost analizate epocile şi monumentele de arhitectură, sub toate aspectele, trebue neapărat trecut la studierea elementelor în desvoltarea şi evoluţia lor.

*) « *Documente de arhitectură românească* » *sub redacţia prof. arh. Grigore Ionescu. Institutul de Arhitectură, Bucureşti, 1952.*

Biserica Trei Ierarhi din Iaşi (1639)
Fragment din partea superioară a faţadei laterale

Casa fostă Hagi Prodan din Ploieşti. (A doua jumătate a sec. XVIII).
Faţada principală.

Studierea exclusivă a formelor, aşa cum se remarcă în « Documente », duce uşor la o înţelegere formală a elementelor, detaliilor şi chiar a monumentelor de arhitectură. Pentru a evita această greşeală este necesar a se urmări şi a se cunoaşte concepţia şi ideile plastice de care au fost conduşi în munca lor creatoare meşterii şi arhitecţii noştri, precum şi felul în care se reflectă conţinutul de idei al epocii în aceste monumente.

In publicarea materialului din cele trei mape de « Documente de arhitectură românească » nu a fost folosit decât criteriul repartizării pe cele şapte categorii a detaliilor şi elementelor de arhitectură.

Se face simţită lipsa unui plan general de alegere şi publicare a monumentelor. Trebue să se renunţe la procedeul folosit în prezent de a se publica mai ales monumentele ale căror relevee se găsesc în arhiva Institutului de Arhitectură. Această arhivă poate fi folosită numai în limita în care materialul corespunde din punct de vedere al exactităţii ştiinţifice şi se încadrează în planul general de publicare.

Se impune deci revederea metodei care stă la baza întocmirii colecţiei de « Documente de arhitectură românească ».

Marxism-leninismul ne învaţă că studiul monumentelor de arhitectură nu poate fi rupt de baza economică, ci trebue încadrat în perioada istorică a poporului care a creat această arhitectură.

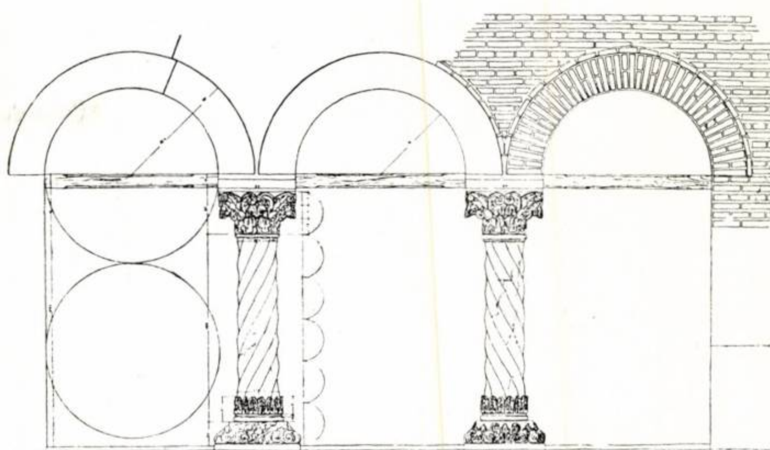
Moştenirea arhitecturii noastre româneşti trebue să fie analizată ştiinţific, de pe poziţiile de clasă, având la bază teoria leninistă a celor două culturi. De pe această poziţie se poate desprinde tot ceeace este progresist în tradiţie, tot ceeace trebue valorificat şi prelucrat în mod inovator în creaţia arhitecturală.

Este dela sine înţeles că în « Documente de arhitectură » trebue să apară, înainte de toate, monumentele epocilor de mare înflorire a arhitecturii.

Deasemenea, trebue înlăturat punctul de vedere boieresc, care privea arta populară în mod condescendent şi umilitor. Arhitectura populară este pentru arhitecţii noştri un izvor viu şi nesecat de inspiraţie pentru operele lor. « Documentele » trebue să cuprindă neapărat exemple de arhitectură populară — din diversele regiuni ale ţării — de crestături şi decoraţii, atât de bogate şi diverse în arta poporului nostru.

Faţă de sistematizarea actuală a documentelor, care nu depăşeşte un spirit de arhivă, este necesară o plasare a arhitecturii româneşti în cadrul istoriei poporului nostru. Documentele trebue însoţite de o analiză a epocii de istoria arhitecturii, în care să se plaseze studierea oraşelor şi târgurilor, cetăţilor şi ansamblurilor de arhitectură din perioada respectivă. Deasemenea, este necesar să se arate modul în care s'au desvoltat principalele programe de arhitectură, trecându-se apoi la un studiu adâncit al celor mai importante şi caracteristice monumente. O deosebită atenţie trebue dată analizei principiilor plastice care au stat la baza genialelor compoziţii ale meşterilor

Arcadele chiliilor Mânăstirii Antim din Bucureşti (1715)

arhitecturii noastre, analizându-se pe larg practica şi măestria lor profesională.

Faţă de aceste foarte importante sarcini pe care publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » trebue să le îndeplinească, ajutorul Uniunii Arhitecţilor şi al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii trebue să se concretizeze prin întărirea colectivului de redacţie cu o serie de noi colaboratori, cât şi cu o serie de desenatori şi fotografi, prin punerea la dispoziţie a fondurilor pentru deplasări necesare studierii şi relevării monumentelor de arhitectură. Un ajutor foarte important trebue să fie acela de a îndruma ideologic lucrările ştiinţifice ale acestui colectiv, care are ca o primă datorie însuşirea principiilor marxist-leniniste, pentru a putea face într'adevăr o operă ştiinţifică.

Cu toate greutăţile de început, publicarea colecţiei de « Documente de arhitectură românească » reprezintă un real succes, un material preţios pus la îndemâna arhitecţilor. In viitor, colectivul de redacţie al colecţiei de « Documente » va trebui să întocmească materialul ţinând seamă şi mai mult de necesităţile reale, atât ale studenţilor, cât mai ales ale arhitecţilor proiectanţi, pentru ca aceştia să poată folosi cu maximum de eficacitate, în activitatea lor creatoare, comorile artei noastre naţionale.

Резюме статей журнала

ОБРАЩЕНИЕ К ЧИТАТЕЛЯМ

В статье «Обращение к читателям» указывается, что журналу «Архитектура РНР», который является органом Союза Архитекторов и Государственного Комитета Архитектуры и Строительства, предназначена важная роль мобилизовать архитекторов и помогать им выполнять как можно лучше задания, вверенные им партией и правительством, имеющие целью дальнейшее непрерывное повышение материального состояния трудящихся.

Журнал «Архитектура РНР» должен стать активным органом для обмена опытом, открытой трибуной для борьбы мнений, для развертывания критики и автокритики, связанной с творческими задачами, а также для выявления и популяризации успехов, достигнутых нашей новой архитектурой. В то же время журнал должен энергично и непрестанно бороться с отставанием, с проявлениями буржуазных влияний, с ошибочными стремлениями, которые все еще проявляются в нашей архитектуре.

Усвоение нашими архитекторами социалистического реализма, являющегося передовым методом творчества, ставит перед лицом журнала задачу: способствовать разъяснению теоретических задач, популяризировать богатый советский опыт в области архитектуры, а также популяризировать лучшие достижения нашей архитектуры.

Призывая читателей оказать ему помощь в работе, журнал берет на себя обязательство бороться за проведение в жизнь всех этих задач.

ИЗ ОПЫТА ПРОЭКТИРОВАНИЯ И СТРОИТЕЛЬСТВА ЖИЛИЩНЫХ КВАРТАЛОВ

Арх. К. Лазареску

Настоящая статья является критическим анализом некоторых жилищных кварталов, построенных в последние годы.

Социальные и политические преобразования, происшедшие в нашей стране после 23-го августа, ставят в новом освещении вопрос ансамбля жилищ, тесно связанный с ростом жизненного уровня и с обеспечением трудящимся лучших условий жизни. Эти преобразования открывают в то же время новые горизонты для архитектурного творчества.

В статье анализируется часть текущих вопросов, касающихся проэктирования ансамбля жилищных зданий и указываются недостатки в произведенных до сих пор работах, главным образом с точки зрения архитектурной композиции и территориальной организации.

Несмотря на то, что начало было трудно благодаря недостаточному опыту в вопросах ансамбля жилищных зданий, все таки последние наши проэкты и выполненные работы показывают все лучшие и лучшие результаты, благодаря более глубокому ознакомлению с советской документацией, а также благодаря опыту, приобретенному нами за последнее время.

Заботясь о повышении благосостояния трудящихся, наш строй народной демократии увеличивает непрерывно ассигнования на жилищное строительство. Благодаря этому, проэктирование и строительство жилищных кварталов подымется на более высокую ступень, что будет способствовать дальнейшему улучшению материального благосостояния трудящихся.

НОВЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ И СПОРТИВНЫЕ СООРУЖЕНИЯ ДЛЯ ТРУДЯЩИХСЯ

Арх. Б. Георгиу

В этой статье дается описание целого ряда работ и культурно-спортивных ансамблей, построенных согласно Постановлению Совета Министров от января месяца 1953-го года и сданных в пользование к моменту Четвертого Международного Фестиваля молодежи и студентов.

Эти сооружения, демонстрируя особую заботу партии и правительства о дальнейшем повышении материального и культурного уровня жизни трудящихся, содействуют уничтожению контраста между центром и периферией, так как большинство из них было воздвигнуто в районах, густо населенных рабочими, как например, районы «23-е августа» и «Гривица Рошие», которые в прошлом были совершенно заброшены.

Применение классического принципа композиции, — постоянная забота о переработке в новаторском духе элементов нашей национальной архитектуры, а также соединение архитектуры с прочими видами пластического искусства, демонстрируют нам усилия, проявленные авторами проэктов для того чтобы овладеть и творчески применять методы социалистического реализма в архитектурном творчестве.

Такими сооружениями являются: Культурно-спортивный комплекс «23-е августа» (авторы арх. Жустер В., инж. Г. Азнаворьян), состоящий из стадиона на 80.000 мест, летнего театра, павильона для спортсменов и т. д.; кинематограф «Гривица Рошие» (авторы арх. Д. Бокалу, арх. Н. Порумбеску, соавтор арх. Тр. Станеску); летний театр «Н. Бэлческу» (автор арх. Н. Миклеску и сотрудники арх. В. Маринеску и В. Ажент).

Из сооружений, начатых раньше и законченных только недавно, самым значительным является новое здание Государственной оперы (автор проф. арх. О. Дойческу).

О ПРОЭКТЕ ДОМА КУЛЬТУРЫ В РЕШИЦЕ

Арх. А. Мойсеску

Одним из проявлений заботы нашей партии и правительства о человеке в нашей стране, является начало строительства зданий, которые в прежние времена нам даже не были известны, а именно, дома культуры, предназначенные удовлетворять стремление трудящихся к культуре и содействовать их коммунистическому воспитанию.

Одно из таких зданий возводится теперь в крупном промышленном центре — Решица.

Принимая во внимание огромное значение этого сооружения и, в особенности, во избежание повторения некоторых сделанных ошибок, было найдено полезным произвести критический разбор этой работы, проэктированной в 1949 году, период, когда наши архитекторы не смогли еще уяснить себе целый ряд задач, связанных со строительством городов и архитектурных ансамблей.

Таким образом, проэкт этого сооружения имеет некоторые недостатки, несмотря на то, что он удовлетворяет до некоторой степени предъявленным ему требованиям.

Его архитектура задумана слишком изолированно, без связи с архитектурой города, не была проявлена забота о внесении этого здания в общий ансамбль; его композиция не отражает попытки выразить содержание идеи, что и дает ему функциональный характер.

Отрыв формы от идейного содержания выражение одних только «функций» помешало создателям проэкта реально придать Дому Культуры новый вид.

К СТОЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ ИОНА МИНКУ

На торжественном заседании, которое состоялось 22-го декабря 1952-го года в зале Центральной Университетской библиотеки, была отпразднована годовщина рождения архитектора Иона Минку, которого можно считать основателем румынской школы архитектуры.

Проф. архит. Николай Бадеску, председатель Государственного Комитета Архитектуры и Строительства, сделал доклад о жизни и трудах Иона Минку. Значительные выдержки из этого доклада приводятся в журнале.

В конце XIX-го века, борясь в тяжелых условиях того времени против космополитических тенденций реакционной буржуазии,—Ион Минку первый выдвинул задачи создания национальной архитектуры на основании творческой переработки народной архитектуры.

Перерабатывая классические и национальные богатства архитектуры, Минку удалось создать новый румынский стиль, отметив таким образом важный период в развитии национальной архитектуры.

Минку является для нас художником, патриотом и реалистом, вся деятельность которого была руководима идеей создания архитектуры, которая основывалась бы на переработке элементов народного творчества.

Он является для нас художником, который вложил в основу своего творчества идейное содержание, стремясь придать ему совершенную форму.

Intreprinderea Poligrafică Nr. 4 — București

SUMAR

Cuvânt către cititori
pag. 1

Arh. C. Lăzărescu
Din experienţa proiectării şi construcţiei cuartalelor de locuinţe
pag. 3

Arh. B. Gheorghiu
Noi construcţii culturale şi sportive pentru oamenii muncii
pag. 13

Arh. A. Moisescu
Cu privire la proiectul Palatului Cultural din Reşiţa
pag. 27

La 100 de ani dela naşterea lui Ion Mincu
Conferinţă rostită
de *prof. arhitect N. Bădescu*
pag. 33

DICŢIONAR
Arh. V. A. Şevaricov
Construcţia oraşelor
pag. 44

CRONICA
pag. 48

RECENZII
Arh. V. Bilciurescu
« Documente de arhitectură românească »
pag. 49

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение к читателям
стр. 1

Арх. К. Лазареску
Из опыта проэктирования и строительства жилищных кварталов
стр. 3

Арх. Б. Георгиу
Новые культурные и спортивные сооружения для трудящихся
стр. 13

Арх. А. Мойсеску
О проэкте Дома Культуры в Решице
стр. 27

К столетию со дня рождения Иона Минку
Доклад сделанный
проф. арх. Н. Бадеску
стр. 33

СЛОВАРЬ
Арх. В. А. Шквариков
Градостроительство
стр. 44

ХРОНИКА
стр. 48

РЕЦЕНЗИИ
Арх. В. Бильчуреску
«Документы о румынской архитектуре»
стр. 49

ARHITECTURA
RPR
ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR
DIN R. P. R. ȘI AL COMITETULUI
DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ
ȘI CONSTRUCȚII

REDACȚIA, BUCUREȘTI, Str. EPISCOPIEI, 9
Tel: 6.13.31, 4.07.44

Lei 10 –